Timo Reina

Eduskunnan hallintovaliokunta 12.11.2026

228/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta

Muutos lisää toimeentulotuen kuntien maksuosuuden läpinäkyvyyttä, mutta se ei lisää kuntien mahdollisuuksia vaikuttaa toimeentulotukimenojensa suuruuteen

Esitys liittyy hallitusohjelman toimeenpanoon. Myös valtionosuusjärjestelmän uudistuksen selvityshenkilöt esittivät joulukuussa 2024 laskutusmalliin siirtymistä toimeentulotuen kuntien maksuosuudessa. Esitetty muutos tulisi voimaan vuoden 2029 alusta. Asiaa ja siihen liittyviä laskelmia on käsitelty hallituksen esityksen valmistelun aikana myös Suomen Kuntaliiton kanssa.

Muutos lisää läpinäkyvyyttä ja selkeyttää kuntien rahoitusjärjestelmää

Lakimuutoksen myötä kuntien maksuosuus toimeentulotukeen siirtyisi valtionosuusjärjestelmän sisältä omaksi erilliseksi laskutuksekseen valtionosuusjärjestelmän ulkopuolelle. Tämä lisäisi kuntien rahoitusjärjestelmän läpinäkyvyyttä ja selkeyttäisi toimeentulotuen rahoitusvastuuta kunta-valtio-suhteessa. Lisäksi muutos yksinkertaistaisi valtionosuusjärjestelmää, kun sieltä poistetaan asiallisesti valtionosuuteen ts. kuntien väliseen tasaukseen kuulumaton toimeentulotuen maksuosuus.

> **Kuntien rahoitusjärjestelmään, kunta-valtio-suhteeseen, toimeentulotuen maksuvastuun jakautumiseen ja valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistamiseen ja selkeyttämiseen liittyvät muutokset ovat erittäin kannatettavia.**

Muutos ei lisää kuntien tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa toimeentulotukimenojensa suuruuteen

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvan muoto heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville kansalaisille. Toimeentulotuen päätöksenteko ja maksatus siirrettiin kunnista Kelalle jo vuodesta 2017 alkaen. Toimeentulotuen tarve ja täten myös toimeentulotukimenot ovat kasvaneet

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

merkittävästi tällä hallituskaudella. Nyt esitettävä muutos ei tuo kunnille uusia keinoja pienentää maksuosuuttaan toimeentulotukeen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut siirrettiin vuonna 2023 hyvinvointialueille. Toimeentulotuen rahoitusvastuun näkökulmasta nykyinen tehtäväjako on ongelmallinen kahdesta syystä. Ensinnäkin nykyisessä tehtävänjaossa kunnilla on hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa toimeentulotuen maksuosuuden suuruuteen, koska sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu on hyvinvointialueilla. Toiseksi, hyvinvointialueilla ei ole taloudellisia kannustimia vähentää toimeentulotuen saajien määrää, koska niillä ei ole lainkaan rahoitusvastuuta toimeentulotukimenoista.

> **Perustoimeentulotuen rahoitusvastuu ei kuulu kunnille, koska tuki on osa viimesijainen sosiaaliturvan (ei työllisyyspalvelujen) muoto ja vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä on kokonaisuudessaan hyvinvointialueilla.**

Lyhyempi viive toisaalta ajantasaistaa ja yhtenäistää laskutusta, toisaalta vähentää maksuosuuden ennakoitavuutta ja lisää kuntatalouden suhdanneherkkyyttä

Muutos lisäisi toimeentulotuen kuntien maksuosuuden reaaliaikaisuutta ja yhtenäistää sen aikaviiveeltään samanlaiseksi työttömyyden etuusmenojen kuntalaskutuksen kanssa. Tällä hetkellä kuntien toimeentulotuen rahoitusosuus vähennetään kunnalle maksettavasta peruspalvelujen valtionosuudesta kahden vuoden viiveellä. Esityksen mukaan viive lyhenisi kahteen kuukauteen.

> **Rahoituksen ajantasaisuuden parantamiseen ja laskutuksen perusteisiin liittyvät muutokset ja laskutusten yhtenäisyys työttömyysetuusmenojen laskutuksen kanssa ovat kannatettavia uudistuksia.**

Toimeentulotuen tarve on yhteydessä yleiseen työllisyystilanteeseen. Jos myös toimeentulotuki siirretään lähes reaaliaikaisesti laskutettavaksi työttömyysetuuksien tapaan, järjestelmä yhtenäistyy, mutta suhdanneherkkyys lisääntyy ja kuntatalouden ennakointi tulee jonkin verran vaikeammaksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Reina
varatoimitusjohtaja

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi